

Sigmund Freud
PrivatUniversität
Wien Ljubljana

KRATKA ZGODOVINA RAZVOJA IZOBRAŽEVANJA IZ SISTEMSKÉ PSIHOTERAPIJE: od projekta prostovoljnega dela za psihosocialno pomoč otrokom in mladostnikom do fakultetnega študija sistemske psihoterapije

V Sloveniji so se v zadnjih dveh oz. treh desetletjih razvile štiri skupine strokovnjakov, ki se ukvarjajo z družinsko terapijo. Dve skupini sta eksplicitno sistemski, ti. »londonska« sistemski skupina in skupina za kibernetiko psihoterapije in sistemski pristop. Dve – skupina relacijskih družinskih terapevtov (Gostečnik, 2004; Gostečnik, Kompan Erzar in Erzar, 2004) in izkustvenih geštalt družinskih terapevtov (Čačinovič Vogrinčič, 1992; De Vries, Bouwkamp, 1995; Velikonja, Grgurevič in Žemva, 1995) – pa v svoj pristop integrirata tudi sistemske koncepte in metode.

Zgodba t.i. Skupine za kibernetiko psihoterapije in sistemsko psihoterapijo se je začela leta 1975 v okviru Terapevtske kolonije za otroke s psihosocialno problematiko pod vodstvom Bernarda Stritih, ko se je oblikoval tim prostovoljcev, željnih odkriti možnosti neavtoritarne vzgoje (glej tabelo 1). V osemdesetih letih so se poletni terapevtski tabori za otroke in mladostnike s hudimi čustvenimi in vedenjskimi težavami vedno bolj obračali k psihoterapiji. Pod vplivom dinamične psihiatrije najprej v smer miljejske terapije, v kateri so bili ob psihodinamskem in skupinsko dinamičnem temelju že jasni sistemski nastavki, v devetdesetih pa je bil bistven vpliv kibernetike drugega reda ter sistemskih teorij in praks. Raziskovanje in uporaba konceptov samoorganizacije in samopomoči sta vnesla novo kvaliteto v delo z otroki in njihovimi starši in v usposabljanje prostovoljnih sodelavcev.

Tabela 1: Razvoj skupine za kibernetiko psihoterapije in sistemsko psihoterapijo

LETO oz. OBDOBJE	PROJEKT oz. SODELOVANJE Z ORGANIZACIJAMI	NOSILEC PROJEKTA oz. UČITELJ
Od leta 1975 do 2003	Terapevtski tabori za otroke in mladostnike s psihosocialnimi problemi	Bernard Stritih
Od leta 1985 do 2003	Mednarodna šola kibernetike psihoterapije Psihiatrične klinike Rebro Medicinske fakultete v Zagrebu	Graham BarnesMiran Možina, Bernard Stritih, Inka Miškulin, Branko Petris, Robert Duras, Lea Šugman Bohinc
Od leta 1988 do danes	Nemško združenje Milтона H. Ericksona	Bernhard Trenkle

Fakulteta za psihoterapevtsko znanost Univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani
Rovšnikova ulica 2, SI - 1000 Ljubljana

Zavod je vpisan v sodni register pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, matična št.: 6428878000, davčna št.: **38029812**,
transakcijski račun: **SI56 3400 0101 5852 361** pri banki Sparkasse d.d.

www.sfu-ljubljana.si

Sigmund Freud
PrivatUniversität
Wien Ljubljana

Od 1995 do 2006	Društvo za prostovoljno delo in psihosocialno pomoč ODMEV – Sekcija za sistemsko psihoterapijo	Miran Možina, Bernard Stritih, Mojca Kramer, Marino Kačič, Lea Šugman Bohinc, Mojca Lorbek idr.
Od leta 1996 do danes	Fakulteta za socialno delo – izbirno področje Kibernetika psihosocialne pomoči	Bernard Stritih, Lea Šugman Bohinc, Miran Možina
Od leta 1998 do danes	Slovenska krovna zveza za psihoterapijo	Janko BohakMiran Možina, Marino Kačič (kot delegata sistemske skupine)
Od leta 2002 do 2006	3-letno izobraževanje iz sistemske in družinske terapije in svetovanja	Peter Nemetschek, Miran Možina, Mojca Kramer
Od leta 2003 do danes	4-letna izobraževanja Mednarodne šole za kibernetiko psihoterapije – sistemski pristop, Klinika Rebro Medicinske fakultete v Zagrebu, Udruga za kibernetiko psihoterapije iz Reke, Autopoiesis d.o.o.	Miran Možina, Lea Šugman Bohinc, Marino Kačič, Mojca Kramer, Damjan Slabe, Leonida Kobal, Inka Miškulin, Branko Petris, Robert Duras, Graham Barnes, Ilinka Serdarevič, Lidija Butković, Anamarija Blažič idr.
Od 2006 do 2013	3-letno izobraževanje iz sistemske psihoterapije v okviru Fakultetnega študija psihoterapevtske znanosti Univerze Sigmunda Freuda in Slovenskega inštituta za psihoterapijo	Alfred PritzGerda Mehta, Miran Možina, Lea Šugman Bohinc, Dinko Štajduhar
Od 2013 do danes	3-letno izobraževanje iz sistemske psihoterapije v okviru fakultetnega študija psihoterapevtske znanosti Fakultete za psihoterapevtsko znanost Univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani;4-letno izobraževanje iz sistemske psihoterapije v okviru Slovenskega inštituta za psihoterapijo	Miran Možina, Katarina Možina, Lea Šugman Bohinc, Marino Kačič, Marjana Velikanje, Julijana Florjančič Kristan, Leonida Kobal, Gerda Mehta idr.

Razvoj te skupine do leta 2003 je bolj podrobno prikazan v članku Leonide Kobal in Mirana Možine (Kobal, L., Možina, M. (2004). Razvijanje sistemske kompetentnosti in sistemske psihoterapije v okviru društva Odmev. V J. Bohak, M. Možina (ur.), *Kompetentni psihoterapevt. Zbornik prispevkov 3. študijskih dnevov Slovenske krovne zveze za psihoterapijo* (str. 19–28). Maribor: Slovenska krovna zveza za psihoterapijo.) in je glede na to, kako so se v Sloveniji razvijali različni psihoterapevtski pristopi,

Fakulteta za psihoterapevtsko znanost Univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani
Rovšnikova ulica 2, SI - 1000 Ljubljana

Zavod je vpisan v sodni register pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, matična št.: 6428878000, davčna št.: **38029812**, transakcijski račun: **SI56 3400 0101 5852 361** pri banki Sparkasse d.d.

www.sfu-ljubljana.si

Sigmund Freud
PrivatUniversität
Wien Ljubljana

v marsičem poseben. Nastal je namreč na stičišču prostovoljnega dela, socialnega dela in psihoterapije. Gre za avtohton razvoj, v katerem nismo kopirali tujih učiteljev in zgledov, ampak z njihovo pomočjo razvijali lastno integracijo sistemskih teorij in praks. Hkrati smo negovali odprtost za dialog z drugimi psihoterapevtskimi pristopi, ki so v osemdesetih letih začeli prihajati v slovenski prostor, in bili leta 1998 med ustanovnimi člani Slovenske krovne zveze za psihoterapijo.

Leta 1985 se je Možina vključil v štiriletno izobraževanje v ti. Šoli kibernetike psihoterapije, ki jo je pod vodstvom Grahama Barnesa pomagal postopno organizirati kot podiplomski študij na zagrebški medicinski fakulteti (Možina, 1993). V edukacijski skupini, v katero se je leto kasneje vključil tudi Bernard Stritih, se je ob Barnesovih navdihujočih predavanjih in demonstracijah praktične uporabe sistemskih metod dela večkrat razvil občutek, da udeleženci sodelujejo v nečem posebnem in lepo jim je zvenelo, da je to »nova paradigma« (Barnes, 1994). Zazdelo se jim je, da pišejo novo poglavje v razvoju psihoterapije, ki bo boljša od »zastarele« psihoanalize, veliko pa so skupaj s svojim učiteljem kritizirali tudi transakcijsko analizo in druge psihoterapevtske pristope. Tako pač poteka proces individuacije, sprva preko kritične diferenciacije. Kritizirali smo tudi celotno znanost (npr. »staro« paradigmo pozitivistične znanosti, objektivizma itn.).

Leta 1995 pa je Možini sistemski družinski terapevt Peter Nemetschek iz Münchna ponudil stipendijo za triletni študij iz sistemske družinske terapije v njegovem programu (Možina, Kramer, 2002). Do leta 1998, ko ga je zaključil, je vse boljše poznavanje razvoja SP v Nemčiji (glej npr. Solarovič, 2004), pomagalo umestiti Šolo kibernetike psihoterapije v sodobne terapevtske tokove, izmeriti njene prednosti pa tudi pomanjkljivosti. Treznenje in zorenje se je nato nadaljevalo tudi v vse bolj intenzivnem sodelovanju in dialogu s predstavniki drugih psihoterapevtskih šol v okviru Slovenske krovne zveze za psihoterapijo.

V šolskem letu 1996/97 so na Visoki šoli za socialno delo (kasneje Fakulteti za socialno delo) Stritih, Možina (1996) in Lea Šugman Bohinc (1996, 2000) tudi uvedli izbirno področje Kibernetika psihosocialne pomoči (z dvema predmetoma: Epistemologija socialnega dela ter Skupinsko delo in kibernetika drugega reda) v tretjem in četrtem letniku. Študentje so predmet zelo dobro sprejeli. Tako smo lahko tudi v tem okviru naprej razvijali teorijo in prakso na stičišču sistemskega socialnega dela in sistemske psihoterapije.

Leta 2003 je Možina po dvajsetih letih zaključil svoje dobrodelno sodelovanje v okviru Društva Odmev, ki je bil od srede devetdesetih let s svojo Sekcijo za sistemsko psihoterapijo glavni formalni okvir tudi za razvijanje izobraževanja in usposabljanja in kibernetike psihoterapije in sistemskega pristopa. Tako se je lahko še bolj posvetil organiziranju in vodenju programa edukacije s ciljem, da bi se vedno bolj približali standardom in normativom Evropske zveze za psihoterapijo. Spomladi 2003 je tako okoli sebe zbral kolege/ice učitelje/ice kibernetike psihoterapije iz devetdesetih let, priznane hrvaške in slovenske psihoterapevte (Inka Miškulin, Branko Petris, Robert Duras, Lea Šugman Bohinc, Marino Kačič, Mojca Kramer in kot gost njihov nekdanji učitelj Graham Barnes), ki so med tem tudi prejeli Evropske diplome

Sigmund Freud
PrivatUniversität
Wien Ljubljana

iz psihoterapije. Skupaj so revitalizirali Mednarodno šolo za kibernetiko psihoterapije in ji tudi v naslov dodali bolj eksplicitno – sistemski pristop. Nova generacija hrvaških in slovenskih edukantov je začela s prenovljenim štiriletnim programom spomladi 2004, naslednja pa januarja 2006. Slovenska študijska skupina se je srečevala v Ljubljani, hrvaški pa v Zagrebu in na Reki, vsi pa so se udeleževali velikih seminarjev. Že od svojega začetka leta 1991 je bil program Šole kibernetike psihoterapije umeščen kot podiplomski študij Katedre za psihiatrijo, Medicinske fakultete v Zagrebu, kar traja do danes. Soorganizator edukacije na Hrvaškem je bila Udruga za kibernetiku psihoterapije iz Reke, na Slovenskem pa najprej Sekcija za sistemsko terapijo Društva Odmev in nato podjetje Autopoiesis d.o.o..

Leta 2005 so bili Študijski dnevi Slovenske krovne zveze za psihoterapijo (SKZP) posvečeni predstavitvi sistemske psihoterapije (Možina, 2005). Vabljeni tuji predavatelj je bil prof. Schiepek, eden ključnih nemških sistemskih terapevtov in raziskovalcev psihoterapije (Schiepek idr., 2005a, b). Od začetka študijskih dnevov je bil namreč sprejet dogovor, da se vsako leto bolj podrobno, tudi s tujim gostom predstavi eden od psihoterapevtskih pristopov. V okviru SKZP je nasploh sistemska skupina našla nove spodbude za svoj razvoj v dialogu z drugimi pristopi in aktivno sodelovala na vseh študijskih dnevih in z objavami v zbornikih (npr. Možina idr., 2002; Kobal, 2003; Nemetschek, 2003; Šugman Bohinc, 2003; Kobal, Možina, 2004; Solarovič, 2004).

Leta 2006 je zaključila triletno izobraževanje iz sistemske družinske terapije pod vodstvom Petra Nemetschka, Možine in Mojce Kramerjeve skupina okoli dvajsetih kolegov in kolegic, v glavnem psihologinj in socialnih delavk (Možina idr., 2002). Nemetschek je razvil sistemski model t.i. Reke življenja (Nemetschek, 2003, 2006), ki predstavlja kompleksno integracijo niza različnih tehnik iz vseh treh faz razvoja sistemske psihoterapije okoli osnovne metafore življenja kot rečnega toka. Enako pomembno pa je bilo tudi to, da nam je predal veliko didaktičnega znanja, kako organizirati in poučevati psihoterapijo, ki si ga je nabral v dobrih dveh desetletjih poučevanja sistemske družinske terapije v Nemčiji v okviru Nemškega združenja za družinsko terapijo in svetovanje.

Leta 2006 se je zgodila nova prelomnica v razvoju skupine, saj se je v sodelovanju med Univerzo Sigmunda Freuda (SFU) iz Dunaja in Slovensko krovno zvezo za psihoterapijo začel projekt fakultetnega študija psihoterapevtske znanosti v Sloveniji (Možina, 2007). S tem vstopom izobraževanja iz psihoterapije v akademski svet so se še bolj izostrili standardi in normativi za psihoterapijo kot samostojen poklic in za študij, ki usposablja za poklicne in ne samo za generične psihoterapevte. Nova generacija fakultetnih študentov, ki je v šolskem letu 2008/09 v tretjem letniku prve stopnje izbrala sistemsko terapijo, je zato predstavljala nov izziv za razvoj sistemske edukacije.

Leta 2008 se je projekt fakultetnega študija prenesel iz krovne zveze na novo ustanovljen Slovenski inštitut za psihoterapijo (SIP) (www.psihoterapija-institut.si), v okviru katerega je potekala ob edukaciji iz psihoanalize in iz globinsko psihološke psihoterapije tudi triletna sistemska edukacija (v tretjem letniku prve stopnje in dveh letnikih druge stopnje). Poleg zgoraj omenjenih hrvaških partnerjev se je začelo tudi sodelovanje z močnim avstrijskim združenjem za sistemsko terapijo, ki je partner SFU.

Fakulteta za psihoterapevtsko znanost Univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani
Rovšnikova ulica 2, SI - 1000 Ljubljana

Zavod je vpisan v sodni register pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, matična št.: 6428878000, davčna št.: **38029812**,
transakcijski račun: **SI56 3400 0101 5852 361** pri banki Sparkasse d.d.

www.sfu-ljubljana.si

Sigmund Freud
PrivatUniversität
Wien Ljubljana

Maja 2013 je po sedemletnih prizadevanjih prišlo do akreditacije Fakultete za psihoterapevtsko znanost Univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani. Tako se je s šolskim letom 2013/14 triletno izobraževanje iz SP premaknilo v okvir te fakultete, v okviru SIP pa še naprej poteka štiriletno izobraževanje iz SP kot neakademsko izobraževanje.

Trenutni organizacijski okvir študija sistemske družinske psihoterapije (SP)

Štiriletni študij sistemske družinske psihoterapije (SP) trenutno poteka v okviru Fakultete za psihoterapevtsko znanost Univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani (SFU Ljubljana) v sodelovanju s Slovenskim inštitutom za psihoterapijo (SIP), Društvom za sistemsko psihoterapijo Slovenije, Avstrijskim društvom za sistemsko psihoterapijo ter Hrvaškim društvom za kibernetiko psihoterapije in organizacije z Reke.

Študij je akreditiran tudi s strani EFTE (European Family Therapy Association), ki je evropska krovna organizacija za sistemsko družinsko terapijo. EFTA je tudi članica EAP (European Association for Psychotherapy – Evropska zveza za psihoterapijo), kar pomeni, da zaključeno izobraževanje iz SP v okviru SFU Ljubljana oz. SIP omogoča pridobitev Evropske diplome iz psihoterapije, ki jo podeljuje EAP.